

הברית החדשה – חלק ראשון

חזרה

בשיעורים האחרונים למדנו על:

ברית אברהם, וראינו שבברית זו אלוהים מבטיח לאברהם:

זרע – עם

ארץ – כנען, ישראל

ברכה – לאברהם ולזרעו, ודרך זרעו לכל העמים.

למדנו שברית אברהם היא **ברית ללא תנאי**, ועל אברהם זרעו למול את בשר עורלתם כאות לברית.

ברית סיני היא הברית השנייה שדיברנו עליה.

ברית זו נכרתה עם כל העם ולא רק עם משה, וראינו **שהברית הזאת היא עם תנאי**. אלוהים אומר לעם בברית הזאת, שאם העם ישמעו בקול ה' אז יבואו עליהם כל הברכות האלו. אך אם הם לא ישמעו בקול ה' אז יבואו עליהם כל העונשים והקללות האלו, וזאת כדי להשיב את לב העם אליו – זוהי מטרתו של ה', להשיב את העם אליו. יחד עם זאת ראינו שגם אם העם לא ישמור את הברית, ה' כן יזכור את בריתו לאברהם והוא לא ימאס בהם ולא יכלם (ויקרא כ"ז 44), כלומר ה' לא יעזוב את עמו.

ברית סיני מוסיפה תנאי לברית אברהם, תנאי לא בקשר לקיום ברית אברהם, זה כבר מובטח, אלא תנאי בקשר למועד קיומה. ומועד קיומה תלוי בעם ישראל כאשר כל העם יהיה מסור לה' בכל ליבו, אז תבוא הברכה שה' הבטיח לאברהם. איך אלוהים יכול להציב תנאי שכזה שאף עם לא יכול לקיימו? מי יכול לעמוד בתנאי שכזה? עקב כך שאלוהים מכיר את חולשותינו, הוא יודע שבכוחות עצמנו לא נוכל לעמוד בכך, ולכן הוא הבטיח שהוא יתערב וימול את לבבנו, שהוא ישנה את ליבנו, את לב כל העם. ומתי הדברים האלו יקרו בעת הצרה הגדולה, צרת יעקב לפני ביאתו של האדון.

בברית סיני האלמנט שמודגש מתוך ברית אברהם זה **הארץ**. מה קורה לעם בארץ? יבורכו או לא; האם העם יגורש מהארץ או לא?

ברית דוד היא הברית השלישית שדיברנו עליה. **ברית זו היא ללא תנאי**. בברית הזאת אלוהים מבטיח לדוד שהוא יבנה לו בית, כלומר שושלת, וזרעו יהיה זה שיבנה בית לה'; אלוהים גם מבטיח שמזרע דוד יבוא המשיח המיוחל, דרך **זרע** דוד תבוא הברכה שה' הבטיח לאברהם.

הברית החדשה מתמקדת בברכה לעם ולעולם.

שיעור זה מתמקד בחלק הראשון של הברית שמטפל בעם, ובשיעור הבא נלמד על הברכה לעולם.

"הנה ימים באים נאם-יהוה וכרתי את-בית ישראל ואת-בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר כרתי את-אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ מצרים אשר-המה הפרו את-בריתי ואנכי בעלתי בם נאם-יהוה: כי זאת הברית אשר אכרת את-בית ישראל אחרי הימים ההם נאם-יהוה נתתי את-תורתך בקרבם ועל-לבם אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו-לי לעם: ולא ילמדו עוד איש את-רעהו ואיש את-אחיו לאמר דעו את-יהוה כי-כולם ידעו אותי למקטנם ועד-גדולם נאם-יהוה כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר-עוד" (ירמיה ל"א 31-34).

פרק ל"א בספר ירמיה נכתב אחרי שנבוכדנצר מלך בבל הגלה את חלק מתושבי יהודה וירושלים לבבל, והנביא יודע שה' עומד לגלות גם את שאר העם בקרוב; ויכול להיות שהפרק נכתב אפילו אחרי שהעם כולו גלה מהארץ. אפשר לראות זאת מתוכן הדברים שנאמרים שם בפסוק 10 "מזרה ישראל יקבצנו" ה' שפיזר את העם בגולה הוא גם יקבץ אותו שוב.

מבחינת העם והנביא זה האסון הגדול ביותר שיכול לקרות; לא רק שהעם גולה מהארץ, וכל כך הרבה אנשים מתים, אלא יותר מכך אין בית מקדש. ואם אין בית מקדש אין אפשרות ליהנות מנוכחות ה', אין אפשרות להלל את ה', אין אפשרות לקבל סליחה על חטא. ולסיטואציה הזאת ה' מדבר אל הנביא ודרכו אל כל העם, ודרך זאת נותן לעם פתח תקווה, תקווה חדשה בברית החדשה.

בפסוק 31 אלוהים נותן הקדמה לברית – הוא אומר שהוא יכרות ברית חדשה. **עם מי? עם בית ישראל ובית יהודה.** כלומר, עם כל העם ולא רק עם ממלכת יהודה (לא מדובר כאן כלל על הגויים).

מהן הסיבות לברית החדשה? – בפסוק 32 אלוהים מסביר, העם הפר את הברית שכרת עם אלוהים, כלומר – ברית סיני. וכפי שראינו מקודם "ברית סיני" היא ברית עם תנאי, והתנאי לקבלת ברכת אלוהים הוא לשמור את חוקותיו. וכפי שאנו יודעים אי אפשר לקיים את כל תנאי הברית. מיד אחרי שהעם כרת את הברית עם ה' במדבר הוא כבר הפר אותה, ואנו יכולים לראות זאת מדברי עמוס: "הִזְבַּחִים וּמִנְחָה הִגַּשְׁתֶּם-לִי בַמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל: וַנִּשְׁאַתֶּם אֶת סְכוּת מַלְכְּכֶם וְאֶת כִּיּוֹן צְלָמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם" (עמוס ה' 25-26).

העם זובח לאלוהים, אך יחד עם זאת, עדיין לוקח איתם את האלילים שלהם (סכות מלככם ואת כיון צלמיכם). כבר מההתחלה העם לא היה מסור לאלוהים ולא עזב את האלילים.

ולעומת העם החוטא אלוהים הוא קדוש "טְהוֹר עֵינַיִם מְרֵאֹת רַע וְהִבִּיט אֶל-עֲמַל לֹא תוֹכַל לָמָּה תִבְיֵט בּוֹגְדִים תִּחְרִישׁ בְּבַלְע רָשָׁע צְדִיק מִמֶּנּוּ" (חבקוק א' 13). אלוהים לא יכול לסבול בנוכחות חטא. עיניו לא יכולות להביט על חטא. העם הפר את הברית, ובעצם לא קיים את החלק/הצד שלו בברית. אבל, למרות זאת, אלוהים אומר שהוא היה "בעל" להם, כלומר נאמן – כמו בברית נישואין.

בספרים ויקרא ודברים כתוב שאם העם לא ילך בדרך הנכונה, אלוהים ייתן להם עונשים – אבל, למרות שהם יחטאו לו, אלוהים לא ימאס בהם, הוא לא יפר את בריתו לאברהם!

לכן, **בגלל שבני ישראל הפרו את הברית, אלוהים כורת איתם ברית חדשה.** זוהי לא הרחבה של ברית סיני, זוהי ברית חדשה.

מהי הברית הזאת?

זוהי ברית החדשה והיא לא תהיה כמו הברית הקודמת.

איזו ברית? ברית סיני שהוא כרת עם אבותם – עם העם כאשר הם יצאו ממצרים. הברית הזאת באה במקום ברית סיני שהעם הפר.

מתי אלוהים יכרות את הברית החדשה? בעתיד – "הנה ימים באים" (פסוק 31), "אחרי הימים ההם" (פסוק 33).

האם הברית החדשה היא עם תנאי, או ללא תנאי? הברית החדשה היא ללא תנאי!

אלוהים יכרות את הברית. הוא ישים את התורה בליבם (פסוק 33). אלוהים ממשיך ומדבר רק על מה שהוא מבטיח ומתכוון לעשות ואינו נותן כל תנאי להבטחותיו. הברית החדשה הזו היא ברית חד צדדית בין אלוהים לעם.

בברית סיני אלוהים דרש מהעם שהם יקיימו את כל התורה ושיקיימו אותה מהלב – אך העם לא יכל לעשות זאת. בברית החדשה **אלוהים** אומר שהוא **יעשה שינוי בלב** – הוא יכתוב את התורה על ליבם.

בברית סיני התורה נכתבה על לוחות אבן, וכעת אלוהים אומר שהוא יכתוב אותה על הלב, ובעצם הברית החדשה היא ההבטחה שאלוהים כבר הבטיח בספר דברים ל' 6 – שהוא ימול את לב העם.

התוצאה של הברית – הוא יהיה לעם לאלוהים, והם יהיו לו לעם, וכולם ידעו אותו! איך? – **כי הוא יסלח לעוונם!**

מה הבסיס לסליחה הזאת?

איך יכול להיות שאלוהים קדוש ככה פתאום יסלח? זה נוגד את דברו. הרי רק קורבן דם מכפר על החטא! אם כן, אז איזה קורבן? מהו הקורבן? מי הוא הקורבן?

הקורבן היחיד שיכול לכפר על החטא הוא המשיח!

רק על סמך קורבן המשיח אלוהים יכול לסלוח לנו. דמו של המשיח שנשפך בעדנו ומהווה את דם הברית החדשה כפי שאמר ישוע.

"לקח את הכוס, בָּרַךְ וְנָתַן לָהֶם בְּאֵמְרוֹ: "שִׁתּוּ מִמֶּנָּה כְּלַכֶּם, כִּי זֶה דַּמִּי, דַּם הַבְּרִית [הַחֲדָשָׁה] הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים לְסִלִּיחַת חַטָּאִים" (מתי כ"ו 27-28). ברית סיני יכלה לספק רק כיסוי (כפרה) לחטאי בני ישראל, אבל הברית החדשה תסיר את החטאים (אל העברים ט' 26, י' 4).

הברית החדשה טרם התגשמה במלואה:

1. עדיין לא כל עם ישראל נושע, ולא כל עם ישראל יודע את אלוהים.
2. גם מי שכבר נושע עדיין יש בו חטא, ועדיין לא מכירים את אלוהים במלואו. רק כאשר נגיע לשמיים, הברית תתגשם במלואה אתנו.

הנביא יחזקאל מדבר גם הוא על הברית החדשה. אמנם לא במילים אלו, אך באופן דומה ובעיקרון דומה.

יחז' ל"ו 22-23 – "לִכְן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בְּאַתֶּם שֵׁם: וְקִדְשֹׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוִה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם"

המניע – אלוהים אומר בהתחלה שמה שהוא עושה זה לא למען העם, אלא בגלל שם אלוהים. העם חטא, התרחק מאלוהים, לא עשה את רצונו ולא היה האור שאלוהים רצה שיהיה. אבל, אלוהים הבטיח ולכן הוא גם יקיים, וזאת כדי שהגויים ידעו שהוא אלוהים.

"וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-אֲדַמְתְּכֶם: וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם: וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשׁ אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֲבֵן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בֶּשֶׂר: וְאֶת-רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר-בְּחַקִּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם: וְיִשְׁבַּתֶּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל-הַדָּגָן וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא-אֶתֶן עֲלֵיכֶם רָעַב: וְהִרְבִּיתִי אֶת-פְּרִי הָעֵץ וְתִנּוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶף רָעַב בְּגוֹיִם" (יחז' ל"ו 24-32).

התכנית – תכנית אלוהים מחולקת למספר חלקים:

1. **השבת העם לארץ** (פסוק 24) קיבוץ הגלויות – אפשר לראות שהחלק הזה של תכנית אלוהים מתחיל להתגשם. אנו יכולים לראות את זה כאן בארץ איך העם חוזר לארץ מכל הגלויות ב 120 שנה האחרונות, וגם כאן בקהילה שלנו – אנו כמעט 200 אנשים שבאו מיותר מ-25 גלויות שונות. חלקנו הגיע לפני שנה, וחלק מההורים שלנו הגיעו לפני 75 שנה או יותר = אלוהים מקבץ את העם לארץ.

2. **טיהור העם** (פסוק 25) – כאן בארץ אלוהים ירוק על העם מים טהורים והם יטהרו – אלוהים מטפל בבעיית החטא.

3. **החלפת לב העם** (פסוקים 26-27) – כדי שטהרת העם תמשיך, אלוהים חייב לעשות משהו הרבה יותר קיצוני – החלפת הלב של כל העם! החלפת לב האבן שמתנגד לאלוהים באופן טבעי, בלב בשר שהוא רך בידיו של אלוהים. (ציינו זאת קודם שאלוהים אומר דברים דומים על מילת הלב בספר דברים).
איך אלוהים יעשה זאת? הוא ייתן לעם רוח חדשה – רוח אלוהים תבוא לשכון באנשים. בכל מי שיישאר מהעם.

4. **התוצאה – ברכה** (פסוקים 28-30)

א. פיזית – העם ישב בארץ, והארץ תהיה מבורכת ופורייה, התגשמות ברית אברהם.
ב. רוחנית – הם יהיו לו לעם והוא יהיה להם לאלוהים.
בפסוקים אלה אפשר לראות כי יחזקאל בעצם מרחיב קצת יותר על הברית החדשה מירמיה.

מתי הדברים אלו יתרחשו?

ירמיה מנבא על העתיד, ויחזקאל מרחיב ואומר כשהעם ישוב לאדמתו, ואפשר לראות שהחלק הזה של ההבטחה ממשיך להתמשש, אך עדיין יותר מחצי העם לא נמצא בארץ, והדרך עוד ארוכה כדי להגשים אפילו את החלק הפיזי.

אבל אלוהים נותן לנו עוד סימנים, מתי הוא יגשים את ההבטחה הזאת. הנביא זכריה מדבר על כך. "וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲבָקֶשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלַם: וְשִׁפְכְתִי עַל־בַּיִת דָּוִד וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר־דָּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפַּד עַל־הַיְחִיד וְהִמְרָ עָלָיו כְּהִמְרָ עַל־הַבְּכוֹר" (זכריה י"ב 9-10).

נבואה זו מדברת על תקופת אחרית הימים, בזמן שבו כל העמים יבואו להילחם כנגד ישראל. זמן של צרה גדולה לעם (צרת יעקב), שרבים מבני עמנו יפלו במלחמה. אבל, בסוף התקופה הזאת אלוהים ישפוך רוח חן ותחנונים. אלוהים ישפוך את רוחו על עם ישראל, וכתוצאה מכך הם יביטו אליו.

שימו לב, לא כתוב "יביטו עליי" – על איך הוא נראה, אלא "יביטו אליי" – יישאו עיניהם אליו כדי לבקש עזרה מהסכנה שבה הם נמצאים. "וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר־דָּקְרוּ" – הם יביטו אל ישוע! אותו אחד שהם דקרו וגרמו למותו! פתאום כל העם יבין שמי שהם דחו וגרמו לו למות, הוא בעצם אלוהים, ואז הם יתאבלו ויספדו כולם. העם יחזור בתשובה אמיתית לאלוהים ויאמין בכפרה של המשיח עבורם.

והתוצאה; "בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי מְקוֹר נִפְתָּח לְבַיִת דָּוִד וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה" (זכריה י"ג 1). בעקבות חזרה בתשובה אמיתית של העם, אלוהים יפתח מקור/מעין לטהרת החטא, להסרת הטומאה.

ברכה לישראל – ישעיה נ"ט 20 – ס"א והברכה מתחילה ב"ובא לציון גואל, ולשבי פשע ביעקב" – קודם כל יבוא הגואל לאלו מיעקב שחזרו בתשובה. ואז "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח" אחרי שיבוא הגואל לעם שחזר בתשובה, אז כבוד ה' יזרח עליהם.

ברכה דרך ישראל – ישעיה אומר בפרק ס' "והלכו גויים לאורך ומלכים לנוגה זרחך". זכריה ב' 14-15 (בשפות אחרות 10-11), זכריה ח' 13, 20-23. "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הָיִיתֶם קַלְלָה בְּגוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה וּבַיִת יִשְׂרָאֵל כִּן אֶשְׂיַע אֶתְכֶם וְהָיִיתֶם בְּרָכָה" (זכריה ח' 13).

כתוצאה מכך שהעם חזר בתשובה אלוהים ישחרר ברכה לעם, הברכה של ידיעת ה', ואז הגויים ילכו לאור העם. והעם יהווה ברכה לכל הגויים. וזאת ההתגשמות המלאה של ברית אברהם וזה כאשר ישוע ישוב, ויקים את מלכות האלוהים עלי אדמות.

לסיכום

* הברית החדשה לפי ספר ירמיה נועדה לעם ישראל. (בשיעור הבא נלמד מה קורה עם הגויים).

* הברית החדשה באה עקב כישלון העם למלא את ברית סיני.

* הברית החדשה היא ברית ללא תנאי.

* הברית החדשה נועדה לעשות שינוי בלב האדם.

* הברית החדשה נכרתה כאשר ישוע מת על הצלב בעבורנו.

* הברית החדשה עדיין לא התגשמה במלואה. לא כל העם נושע ומכיר את אלוהים. אנחנו המאמינים מהווים חלק קטן כל כך מהעם.

* הברית החדשה תתממש/תתגשם כאשר העם כולו יחזור בתשובה שלמה לאלוהים, וזה יקרה בסוף זמן הצרה הגדולה.

* התוצאה של הברית החדשה היא ברכה, ברכה לעם היהודי וברכה דרך העם היהודי לכל העמים.

ומה איתנו? אנחנו כמו החלוצים הראשונים, הטפטוף הראשון לפני שמגיע הגשם. אלוהים פקח את עינינו לראות את ישוע שאותו דקרנו וחזרנו בתשובה. ואלוהים שם בנו את רוחו, שינה את ליבנו ופועל בנו גם שנרצה וגם שנוכל (פיליפים ב' 12-13). אלוהים רוצה שנתקדש, והוא ממשיך לטהר ולקדש אותנו.

אבל, גם איתנו התגשמות מלאה של הברית החדשה שלנו עם אלוהים תתגשם רק כאשר נגיע לשמים.

עד אז, נמשיך לשקוד ולעמול כדי לשרת את אלוהינו ואדוננו!